

چکیده

استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی، گزارش‌های مالی را به عنوان یکی از منابع اصلی اطلاعات مالی در مورد واحدهای اقتصادی ملاک تصمیم‌گیری قرار می‌دهند. در این تحقیق، مدیریت سود در زمان عرضه اولیه سهام به عموم در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با استفاده از مدل تعدیل‌شده جونز را مورد بررسی قرار گرفت. مدل تحقیق از نوع مطالعات قیاسی-استقرایی می‌باشد. در این راستا، از ۷۰ شرکت که سهام آن‌ها برای اولین بار در بورس اوراق بهادار در طی سال‌های ۸۰-۸۹ پذیرش شده‌اند، استفاده شده است. نتایج نشان می‌دهد مدیران شرکت‌ها، سود را در سال قبل از عرضه اولیه، سال عرضه اولیه و سال بعد از عرضه اولیه سهام به عموم، مدیریت می‌کنند. همچنین، بین مدیریت سود در سال قبل از عرضه اولیه با سال بعد از عرضه اولیه سهام به عموم، تفاوت معنی‌داری وجود ندارد و همچنین، بین مدیریت سود در سال عرضه اولیه با سال بعد از عرضه اولیه سهام به عموم، تفاوت معنی‌داری وجود ندارد.

واژه‌های کلیدی: مدیریت سود، اقلام تعهدی اختیاری، عرضه اولیه سهام به عموم، اقلام تعهدی غیر اختیاری

فهرست مطالب:

صفحه	عنوان
۱.....	فصل اول- کلیات تحقیق.....
۱.....	۱-۱- مقدمه.....
۲.....	۲-۱- طرح مسأله.....
۶.....	۳-۱- اهداف پژوهش.....
۷.....	۴-۱- اهمیت موضوع.....
۷.....	۵-۱- قلمرو تحقیق.....
۸.....	۶-۱- فرضیه های تحقیق.....
۸.....	۷-۱- روش تحقیق.....
۹.....	۸-۱- جامعه موردنظر تحقیق.....
۹.....	۹-۱- نمونه آماری.....
۹.....	۱۰-۱- واژه های کلیدی تحقیق.....
۱۰.....	۱۱-۱- ساختار تحقیق.....
۱۱.....	فصل دوم- ادبیات و پیشینه تحقیق.....
۱۱.....	۱-۲- مقدمه.....
۱۲.....	۲-۲- اهمیت سود در تئوری حسابداری.....
۱۴.....	۱-۲-۲- اجزای سود.....
۱۵.....	۳-۲- مفاهیم سود.....
۱۷.....	۴-۲- ماهیت سود.....
۱۸.....	۵-۲- مفهوم سود از دیدگاه حسابداری.....
۱۸.....	۶-۲- مفهوم اقتصادی سود.....
۱۹.....	۷-۲- کیفیت سود.....
۲۰.....	۸-۲- ظهور نظریه کیفیت سود.....

۲۰	۹-۲- عناصر کیفیت سود
۲۱	۱۰-۲- روشهای ارزیابی کیفیت سود
۲۲	۱۱-۲- تاریخچه مدیریت سود
۲۵	۱۲-۲- تعاریف مدیریت سود
۲۷	۱۳-۲- مفهوم مدیریت سود
۳۱	۱۴-۲- الگوهای مدیریت سود
۳۱	۲-۱۴-۱- به دست آوردن آرامش
۳۲	۲-۱۴-۲- الگوی حداکثرسازی سود
۳۲	۲-۱۴-۳- الگوی حداقل کردن سود
۳۳	۲-۱۴-۴- الگوی هموارسازی سود
۳۳	۲-۱۵- ابعاد هموارسازی سود
۳۵	۲-۱۶- مدیریت سود خوب در برابر مدیریت سود بد
۳۷	۲-۱۷- انگیزه مدیریت سود
۳۹	۲-۱۸- روشها یا ابزارهای مدیریت سود
۳۹	۲-۱۸-۱- زمانبندی معاملات
۴۰	۲-۱۸-۲- استفاده از معاملات صوری
۴۰	۲-۱۸-۳- استفاده از برآورد های حسابداری
۴۱	۲-۱۸-۴- تغییر طبقه بندی
۴۲	۲-۱۹- روشهای اندازه گیری مدیریت سود
۴۳	۲-۱۹-۱- روش ارقام تعهدی اختیاری
۴۷	۲-۱۹-۲- روش ارقام تعهدی یگانه
۴۸	۲-۱۹-۳- روش جمع ارقام تعهدی
۴۹	۲-۲۰- عرضه عمومی اولیه
۵۲	۲-۲۱- پژوهشهای علمی انجام شده
۵۲	۲-۲۱-۱- تحقیقات خارجی
۵۶	۲-۲۱-۲- تحقیقات داخلی

۶۵	فصل سوم- روش تحقیق
۶۵	۳-۱- مقدمه
۶۶	۳-۲- هدف تحقیق
۶۷	۳-۳- تدوین فرضیه های تحقیق
۶۸	۳-۳-۱- تبدیل فرضیه های پژوهشی به فرضیه های آماری
۶۹	۳-۴- روش تحقیق
۷۰	۳-۵- روش گردآوری اطلاعات
۷۰	۳-۶- ابزار تحقیق
۷۱	۳-۷- جامعه آماری و نمونه تحقیق
۷۱	۳-۸- حدود پژوهش
۷۲	۳-۹- متغیرهای تحقیق
۷۲	۳-۱۰- مراحل انجام پژوهش
۷۲	۳-۱۰-۱- محاسبه ارقام تعهدی کل
۷۳	۳-۱۰-۲- محاسبه مدیریت سود
۷۴	۳-۱۱- نحوه آزمون فرضیات
۷۵	۳-۱۱-۱- تجزیه و تحلیل رگرسیون
۷۸	۳-۱۱-۲- قضیه حد مرکزی
۷۹	۳-۱۱-۳- آزمون تی زوج
۸۱	۳-۱۱-۴- آزمون ویلکوکسون
۸۳	فصل چهارم- تجزیه و تحلیل نتایج تحقیق
۸۳	۴-۱- مقدمه
۸۴	۴-۲- آمار توصیفی
۸۵	۴-۳- برآورد رگرسیون
۸۵	۴-۳-۱- تحلیل رگرسیون
۸۶	۴-۴- آزمون فرضیات تحقیق
۸۷	۴-۴-۱- آزمون فرضیه اول

۸۹.....	۴-۲-آزمون فرضیه دوم.....
۹۰.....	۴-۵-آزمون ویلکوکسون.....
۹۱.....	۴-۱-۵-آزمون فرضیه اول به روش آزمون ویلکوکسون.....
۹۳.....	۴-۲-۵-آزمون فرضیه دوم به روش آزمون ویلکوکسون.....
۹۵.....	فصل پنجم- خلاصه، نتیجه گیری و پیشنهادات.....
۹۵.....	۵-۱- مقدمه.....
۹۶.....	۵-۲- نتیجه آزمون فرضیه های تحقیق.....
۹۷.....	۵-۳- نتیجه گیری.....
۹۸.....	۵-۴- محدودینهای تحقیق.....
۹۹.....	۵-۵- پیشنهادات به استفاده کنندگان از نتایج تحقیق.....
۹۹.....	۵-۶- پیشنهادات برای تحقیقات آتی.....
۱۰۱.....	پیوستها:.....
۱۰۱.....	پیوست ۱: شرکتهای پذیرفته شده در بورس تهران از سال ۱۳۸۰ الی ۱۳۸۹:.....
۱۰۶.....	پیوست ۲: اسامی شرکتهای مورد آزمون:.....
	پیوست ۳: شرکتهایی که مدیریت سود آنها در سال قبل از عرضه اولیه نسبت به سال بعد از عرضه اولیه سهام به عموم بیشتر بوده
۱۱۰.....	است:.....
	پیوست ۴: شرکتهایی که مدیریت سود آنها در سال قبل از عرضه اولیه نسبت به سال بعد از عرضه اولیه سهام به عموم کمتر بوده است:
۱۱۱.....
۱۱۲.....	پیوست ۵: شرکتهایی که مدیریت سود آنها در سال عرضه اولیه نسبت به سال بعد از عرضه اولیه سهام به عموم بیشتر بوده است:.....
	پیوست ۶: شرکتهایی که مدیریت سود آنها در سال قبل از عرضه اولیه نسبت به سال بعد از عرضه اولیه سهام به عموم کمتر بوده است:
۱۱۳.....
۱۱۴.....	منابع و مآخذ:.....
۱۱۴.....	منابع داخلی:.....
۱۱۷.....	منابع خارجی:.....

فهرست شکل‌ها

صفحه

عنوان

۳۲

شکل ۱-۲- چارچوبی برای طبقه‌بندی انواع دستکاری در حساب‌ها

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۶۴	جدول ۲-۱- پیشنهاد تحقیق
۸۹	جدول ۴-۱. آمار توصیفی
۹۰	جدول ۴-۲. نتیجه تحلیل رگرسیون
۹۱	جدول ۴-۳. آماره‌های توصیفی آزمون فرضیه اول
۹۲	جدول ۴-۴. نتیجه آزمون تی زوج فرضیه اول
۹۳	جدول ۴-۵. آماره‌های توصیفی آزمون فرضیه دوم
۹۴	جدول ۴-۶. نتیجه آزمون تی زوج فرضیه دوم
۹۵	جدول ۴-۷. آزمون نرمال بودن داده‌ها
۹۶	جدول ۴-۸. نتیجه آزمون ویلکوکسون فرضیه اول
۹۶	جدول ۴-۹. نتیجه آزمون ویلکوکسون فرضیه اول
۹۸	جدول ۴-۱۰. نتیجه آزمون ویلکوکسون فرضیه دوم
۹۸	جدول ۴-۱۱. نتیجه آزمون ویلکوکسون فرضیه دوم

لیست علائم و اختصارات:

IPO	عرضه اولیه سهام به عموم (Initial Public Offering)
TA	اقلام تعهدی کل (Total Accruals)
NA	اقلام تعهدی عادی (غیر اختیاری) (Normal Accruals)
AA	اقلام تعهدی غیر عادی (اختیاری) (Abnormal Accruals)
EM	مدیریت سود (Earnings Management)
PPE	خالص اموال تجهیزات (Pure Property Equipment)
AR	حساب های دریافتی (Accounts Receivable)

فصل اول - کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

شرکت از دیدگاه قانونی یک شخصیت حقوقی مستقل و جداگانه محسوب می‌شود، اما کاس (۱۹۳۷) و واتز و زیمرمن (۱۹۸۶) معتقدند که شرکت می‌تواند به عنوان مجموعه ای از قراردادها میان طرفهای مختلف تلقی می‌شود. مهمترین این قراردادها، قرارداد میان مدیران و سهامداران شرکت است که به دنبال جدایی مالکیت از مدیریت و بر پایه تئوری نمایندگی شکل می‌گیرد [۱۵].

از آنجاکه بخشی از اطلاعات فقط در انحصار مدیریت بوده و سهامداران و سایر افراد ذینفع، فقط به اطلاعات مالی منتشر شده توسط مدیریت شرکت دسترسی دارند، در نتیجه مدیران توانسته‌اند، به منظور انعکاس مطلوب عملکرد شرکت، اقدام به دستکاری اطلاعات صورت‌های مالی از جمله سود گزارش شده نمایند، پدیده ای که در ادبیات حسابداری مدیریت سود نام گرفته و پژوهش‌های متعددی نیز در این زمینه

انجام شده است.

بنابراین، با توجه به اهمیت سود حسابداری و نقش تعیین‌کننده آن در شرایط قرارداد میان سهامداران و مدیریت، این فرض قوت می‌گیرد که به دلیل وجود تضاد منافع میان سهامداران و مدیران و انتظارات نفع شخصی، مدیران اقدام به مدیریت سود می‌کنند [۱۵].

مدیریت سود می‌تواند از طرق مختلف انجام پذیرد:

۱- دستکاری اقلام تعهدی

۲- دستکاری فعالیت‌های واقعی

این تحقیق در صدد است تا از طریق دستکاری اقلام تعهدی اختیاری، به بررسی مدیریت سود در شرکت-هایی که اقدام به عرضه اولیه سهام به عموم می‌کنند، بپردازد.

۱-۲- طرح مسأله

امروزه مدیریت سود یکی از موضوعات بحث‌برانگیز و جذاب در پژوهش‌های حسابداری به شمار می‌رود. به دلیل این‌که سرمایه‌گذاران به عنوان یکی از فاکتورهای مهم تصمیم‌گیری به رقم سود توجه خاصی دارند، این پژوهش‌ها از جنبه رفتاری، اهمیت خاص خود را دارد. پژوهش‌ها نشان داده‌است که نوسان کم و پایدار سود، حکایت از کیفیت آن دارد. به این ترتیب، سرمایه‌گذاران با اطمینان خاطر بیشتر در سهام شرکت‌هایی سرمایه‌گذاری می‌کنند که روند سود آنها باثبات‌تر است [۲۴]. به عبارتی دیگر شرکت‌هایی که سود آن‌ها دچار تغییرات زیادی در طول سال‌های قبل نبوده دارای ارزش سهام بالاتری هستند.

نتیجه اینکه، در محیط تجاری امروز مدیران با سلیقه‌هایی روبه‌رو هستند که به سود هموار ارزش بیشتری تخصیص می‌دهند. از این‌رو، آنها فکر می‌کنند که هموارسازی باعث بالا رفتن ارزش سهام شرکت در بورس و جذب سرمایه‌گذاران بالقوه برای آنها می‌شود.

هنگامی که شرکت‌ها در وضعیت نامطلوب اقتصادی تحت فشار فزاینده قرار می‌گیرند، مدیران آنها از واحد حسابداری درخواست می‌نمایند که سطر آخر صورت‌های مالی (یعنی سود) را بهبود بخشند و بدین وسیله محتوای اطلاعاتی آن را تغییر دهند. حسابداری با وجود تمامی انعطاف‌پذیری‌اش، به نظر نمی‌رسد قادر به فراهم‌آوردن داده‌های مفید برای مدیریت در این قبیل شرایط باشد. داده‌های مورد نیاز تصمیم‌گیری مقوله‌ای بسیار پیچیده می‌باشد، زیرا طیف متنوع استفاده‌کنندگان از آن، نظیر سرمایه‌گذاران (از آنجایی که نیاز به دانستن میزان سودآوری و ثبات شرکت قبل از سرمایه‌گذاری در آن دارند)، مدیران (نیاز به اطلاع از وضعیت مالی شرکت دارند)، بانک‌ها و تأمین‌کنندگان مالی (نیاز به اطلاع از توانایی شرکت در بازپرداخت وام) به اطلاعات گوناگونی نیاز دارد [۲۴].

یکی از روش‌هایی که گاهی اوقات برای آرایش اطلاع‌رسانی وضعیت مطلوب شرکت‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد، مدیریت سود می‌باشد. مدیریت سود به مداخله عمومی مدیریت در فرآیند تعیین سود که غالباً در راستای اهداف دلخواه مدیریت می‌باشد، اطلاق می‌گردد. مدیریت سود روشی است که توسط مدیریت جهت دستکاری داده‌ها به کار می‌رود. به عنوان مثال، هموار نمودن سود برای کسب اطمینان بیشتر سرمایه‌گذاران از پایداری سود، نمونه‌ای از دستکاری داده‌ها محسوب می‌شود. این قبیل اقدامات ممکن است داده‌های موجود در صورت‌های مالی را به میزان قابل ملاحظه‌ای تحت تأثیر قرار دهد. راه‌های مختلفی وجود دارد که طی آن می‌توان از ثبت‌های دفتری در جهت مدیریت سود استفاده کرد. در بیشتر زمان‌ها از ثبت‌های نامشروع در دفترهای حسابداری به منظور سرپوش گذاشتن بر سوءاستفاده‌های مالی استفاده می‌-

شود، در سایر مواقع از ثبت‌ها به عنوان ابزاری برای مدیریت سود استفاده می‌شود. مدیریت شرکت در هنگام اعمال مدیریت سود، آشکارا می‌داند که هدف از این کار، نگهداری از منافع شرکت در مقابل صاحبان سود می‌باشد. حتی در موارد دیگر مدیریت سود به منظور کسب پاداش اختصاص یافته به مدیران به علت نگهداری هر چه بیشتر از شرکت در برابر صاحبان سود است [۲۴].

هموارسازی سود عبارتست از تلاش مدیریت واحد تجاری برای کاستن نوسانات غیرعادی سود، تا آن اندازه که اصول مستدل و منطقی حسابداری و مدیریت اجازه داده باشند [۲۸].

پدیده هموارسازی سود بطور بالقوه می‌تواند در رفتار استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی موثر واقع گردد. بسیاری از سرمایه‌گذاران سرمایه‌گذاری در شرکت‌هایی که از یک روند ثابت سودآوری برخوردارند را ترجیح می‌دهند. همچنین سرمایه‌گذاران معتقدند شرکت‌هایی که سوددهی پرنوسان گزارش می‌کنند، نسبت به شرکت‌هایی که سوددهی هموار گزارش می‌کنند، دارای ریسک بیشتری هستند [۴۸].

اگرچه پدیده هموارسازی سود در دهه‌های اخیر به طور گسترده‌ای در ادبیات حسابداری و مالی مورد بررسی قرار گرفته است، اما تأثیر اطلاعاتی آن در پیش‌بینی سودها و جریان‌های نقدی آتی چندان شناخته شده نیست. این تحقیق بر آن است که به منافع هموارسازی سود بپردازد. از سویی اگر مدیران از اختیار خود برای انتقال ارزیابی خود از سودهای آتی استفاده کنند، هموارسازی سود از لحاظ پیش‌بینی سودهای آتی مفیدتر خواهد بود. به عبارت دیگر در این حالت سود شرکت‌هایی که اقدام به هموارسازی سود می‌نمایند، با استفاده از سودهای گذشته دارای قابلیت پیش‌بینی بیشتری است و از دیگر سوی، اگر مدیران بی‌آنکه دارای این‌گونه اطلاعات از وضعیت آتی شرکت باشند، سودهای شرکت را به صورتی غیرواقعی

گزارش کنند، آنگاه هموارسازی سود درآمدها را در دسرساز می‌کند، چرا که بروز مشکلات در واحدهای دارای عملکرد ضعیف در آینده‌ای نزدیک می‌تواند خطرناک باشد [۴۸].

گزارش‌های مالی، منابع مهم اطلاعاتی برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی به شمار می‌روند که مدیران، سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و سایر استفاده‌کنندگان جهت رفع نیازهای اطلاعاتی خود از آن‌ها استفاده می‌کنند. از آنجایی که اطلاعات به صورت یکسان در اختیار استفاده‌کنندگان قرار نمی‌گیرد، بین مدیران و سرمایه‌گذاران عدم تقارن اطلاعات ایجاد می‌شود. عدم تقارن اطلاعات، وضعیتی است که مدیران در مقایسه با سرمایه‌گذاران، دارای اطلاعات افشاءنشده بیشتری در مورد عملیات و جوانب مختلف شرکت در آینده می‌باشند. همین امر سبب می‌شود که مدیران انگیزه و فرصت مدیریت سود را داشته‌باشند [۱].

شرکت‌های IPO از سرمایه‌گذاران به دلیل عدم توجه به ماهیت موقتی افزایش سود به واسطه اقلام تعهدی سوء استفاده می‌کنند و سهام را به قیمت بیش از ارزش واقعی معامله می‌کنند. با توجه به این موضوع که مدیران مجبورند اقلام تعهدی را در دوره‌های بعد برگردانند، احتمال کاهش سود شرکت‌های با عملکرد ضعیف در دوره‌های بعد افزایش می‌یابد. زیرا برای شرکت‌های با عملکرد ضعیف که به مدیریت سود می‌پردازند، احتمالاً جریان‌های نقدی جهت مخفی‌سازی تأثیر اقلام تعهدی برگردانده شده کافی نباشد. بنابراین، انتظار می‌رود که کشف مدیریت سود در زمان عرضه اولیه سبب شود که سرمایه‌گذاران خارجی در برداشت خود از کیفیت آتی سود بازنگری کنند و ارزیابی خود را از این گونه شرکت‌ها که به مدیریت سود بر مبنای اقلام تعهدی می‌پردازند، تعدیل کنند [۱].

پژوهش حاضر، در راستای احساس نیاز به غنی‌تر نمودن پژوهش‌های حسابداری در این خصوص و همچنین آگاهی بخشیدن به سرمایه‌گذاران و صاحبان سود، در مورد این موضوع است که آیا مدیران در زمان عرضه اولیه در بورس مدیریت سود را اجرا می‌کنند؟

۱-۳- اهداف پژوهش

در تحقیق حاضر سعی بر این است که به بررسی مدیریت سود شرکت‌هایی که برای اولین بار سهامشان در بورس اوراق بهادار عرضه عمومی می‌گردد، با توجه به تئوریهای علمی مورد ارزیابی قرار گیرد.

چنانچه بتوان میزان مدیریت سود را سنجید و معیارهایی برای آن در نظر گرفت تصمیمات مربوطه و مناسب‌تر اخذ خواهد شد که در نهایت به‌گردش اطلاعات شفاف‌تر و بازار فعال‌تر و تخصیص بهینه‌تر سرمایه خواهد انجامید.

اهداف دیگری که مورد نظر این تحقیق است عبارتند از: بالا بردن سطح اطمینان عمومی نسبت به قیمت-های واقعی سهام در بورس اوراق بهادار، تخصیص بهینه منابع اقتصادی. نتایج این تحقیق همچنین می‌تواند به عنوان ابزاری کاربردی و معیاری جهت سنجش میزان دقت پیش‌بینی سود شرکت‌هایی که برای اولین مرتبه سهامشان از طریق بورس اوراق بهادار عرضه عمومی می‌گردد، مورد استفاده قرار گیرد. بالاخره نتایج این تحقیق می‌تواند راه‌گشایی برای تحقیقات بعدی باشد.

۱-۴- اهمیت موضوع

همانطور که می‌دانیم، در بررسی رابطه فی‌مابین مدیران و مالکان در ارتباط با گزارش‌دهی، نوعی قصور در ارائه کافی و شفاف اطلاعات، به منظور ارائه تصویری بهتر از شرکت توسط مدیران دیده شده که این ناشی از تضاد منافع فی‌مابین می‌باشد. زیرا بهترین راه در ارزیابی مدیران استفاده از گزارش‌های برون سازمانی می‌باشد.

یکی از بهترین شاخص‌ها به منظور ارزیابی عملکرد مدیران، سود می‌باشد که علاوه بر آن می‌تواند مبنایی مناسب برای تصمیمات سرمایه‌گذاری، اعتباردهی و در سطح کلان معیاری از عملکرد بخش اقتصادی جامعه است که بر سیاست‌گذاری‌های خرد و کلان دولت تأثیر زیادی می‌گذارد و در نهایت می‌تواند موجب هدایت منابع محدود اقتصادی به سرمایه‌گذاری‌های سودآور و با ارزش افزوده بالا گردد و یا این منابع با ارزش را ضایع کند.

این در شرایطی است که مدیران، موظف به انتشار اطلاعات مالی و حسابداری به عموم هستند. این انگیزه که سود گزارش شده حسابداری را با استفاده از قوانین و استانداردهای انعطاف‌پذیر و یا سایر روش‌های مدیریت سود، در قالب مدیریت سالم یا غیرسالم تغییر دهند، دارا می‌باشند.

۱-۵- قلمرو تحقیق

قلمرو موضوعی: در این پژوهش به بررسی مدیریت سود در زمان عرضه اولیه سهام در بورس اوراق بهادار می‌پردازیم.

قلمرو مکانی: شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

قلمرو زمانی: قلمرو زمانی این تحقیق از سال ۱۳۸۰ الی ۱۳۸۹ می‌باشد.

۱-۶- فرضیه‌های تحقیق

۱- اقلام تعهدی جاری اختیاری در سال قبل از IPO بیشتر از سال بعد از IPO سبب افزایش مدیریت سود می‌شوند.

۲- اقلام تعهدی جاری اختیاری در سال IPO بیشتر از سال بعد از IPO سبب افزایش مدیریت سود می‌شوند.

۱-۷- روش تحقیق

در این پژوهش، در مرحله نخست، مبانی نظری مربوطه به کمک روش مطالعه کتابخانه‌ای جمع‌آوری شده و در ادامه کارهای تجربی انجام گرفته در داخل و خارج از کشور دسته‌بندی می‌گردد و سپس به جمع‌آوری داده‌های مربوطه پرداخته می‌شود. البته یادآوری می‌شود که جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه شرکتهای سرمایه‌گذاری پذیرفته شده در بورس که در تمام دوره این تحقیق فعالیت داشته‌اند می‌باشد و جامعه نمونه نیز با توجه به اندک بودن تعداد شرکت‌ها تلاش می‌شود تا تمام شرکت‌های واجد شرایط جامعه آماری پوشش داده شوند و در واقع نمونه‌گیری صورت پذیرفته و نمونه تنها یک نمونه زمانی تلقی می‌گردد. در مرحله بعد بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده با استفاده از نرم‌افزارهای EXCEL و SPSS به بررسی و آزمون فرضیات تدوین شده تحقیق خواهیم پرداخت و در مرحله آخر نیز به جمع‌بندی و تهیه گزارش نهایی تحقیق و پیشنهاداتی برای تحقیقات آتی پرداخته خواهد شد.

۱-۸- جامعه موردنظر تحقیق

جامعه آماری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

۱-۹- نمونه آماری

نمونه اولیه شامل شرکت‌هایی خواهد بود که مجموعه شرایط زیر را داشته باشند:

۱- بین سالهای ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۹ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند.

۲- پایان سال مالی آن‌ها ۲۹ اسفند باشد.

۳- در دوره مورد بررسی توقف عملیات یا تغییر در دوره مالی نداشته باشند.

۴- از بورس اوراق بهادار تهران حذف نشده باشند.

۵- جزو مؤسسات مالی (شرکت‌های سرمایه‌گذاری، واسطه‌گری مالی، شرکت‌های هلدینگ، و لیزینگ-

ها) نباشند، زیرا کمتر از طریق اقلام تعهدی به مدیریت سود می‌پردازند.

۱-۱۰- واژه‌های کلیدی تحقیق

سود: میزان تغییرات در حقوق صاحبان سهام طی دوره، به عنوان سود در دوره موردنظر بیان

می‌گردد.

مدیریت سود: اختیار شرکت در انتخاب سیاست‌های حسابداری برای دستیابی به برخی اهداف خاص مدیر.

اقلام تعهدی اختیاری: اقلام تعهدی هستند که در ارتباط با تصمیمات مدیریت شرکت قابل تغییر هستند. اقلام تعهدی غیر اختیاری: اقلام تعهدی هستند که در محیط عملیاتی یک شرکت خاص وجود دارند و مدیریت معمولاً نمی‌تواند آن‌ها را تغییر دهد.

IPO: عرضه اولیه به عموم که در این پژوهش اولین عرضه در بورس اوراق بهادار می‌باشد.

دوره مالی عرضه اولیه: سالی که سهام شرکت برای اولین بار در بورس خرید و فروش می‌شود که در این تحقیق سال صفر می‌باشد.

۱۱-۱- ساختار تحقیق

در فصل اول این تحقیق ضمن معرفی موضوع تحقیق، اهمیت آن، اهداف تحقیق و روش تحقیق مورد اشاره قرار می‌گیرد. در فصل دوم ابتدا پیشینه تئوریک و سپس خلاصه‌ای از تحقیقات انجام شده قبلی در ارتباط با موضوع تحقیق بیان می‌شود. علاوه بر معرفی فرضیه‌ها، متغیرهای مستقل و وابسته، مراحل انجام پژوهش و نیز نحوه آزمون فرضیات در فصل سوم توضیح داده می‌شود. در فصل چهارم، نتایج حاصل از آزمون فرضیات مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و نهایتاً در فصل پنجم نتیجه‌گیری نهایی انجام شده و پیشنهادهایی نیز برای تحقیقات آتی ارائه می‌شود.

فصل دوم - ادبیات و پیشینه تحقیق

۲-۱ - مقدمه

یکی از کارکردهایی که برای حسابداری تعریف شده است، ارائه اطلاعات مفید و سودمند برای سرمایه‌گذاران جهت تعیین ارزش اوراق بهادار و کمک به تصمیمات آگاهانه سرمایه‌گذاری می‌باشد. از بین اطلاعات حسابداری، سود حسابداری به عنوان مهمترین منبع اطلاعاتی درباره ارزیابی توان سودآوری و جریان‌های نقدی آتی محسوب می‌شود. با در نظر گرفتن اهمیت سود حسابداری و نقش وجوه نقد به عنوان یکی از منابع مهم و حیاتی هر واحد اقتصادی و استفاده از آن در بسیاری از تصمیمات مالی از قبیل مدل‌های ارزشیابی اوراق بهادار، سود حسابداری به دو جزء نقدی و تعهدی تفکیک شده است. سود حسابداری بر اساس مبنای تعهدی اندازه‌گیری می‌شود و از این‌رو بین سود حسابداری و جریانات نقدی عملیاتی گزارش شده در صورت جریان وجوه نقد، تفاوت وجود می‌آید:

جزء تعهدی + جزء نقدی = سود حسابداری

اقلام تعهدی + جریانات نقدی عملیاتی = سود حسابداری

اقلام تعهدی به عنوان تفاوت بین سود حسابداری و جریانات نقدی عملیاتی تعریف شده است. مبنای تعهدی به عنوان بخشی از الگوی نهایی حسابداری امروزی، علی رغم بهره‌مندی از مزایای متعدد دارای مشکلات مهمی نیز می‌باشد. مهمترین ایراد وارد بر مبنای تعهدی، عینی نبودن اعداد و ارقام - بخصوص رقم سود در مقایسه با مبنای نقدی است. در واقع بدلیل وجود عواملی مثل قضاوت، تخصیص و برآورد، - عینی نبودن جزء جدانشدنی مبنای تعهدی به شمار می‌آید. درک خصوصیات اقلام تعهدی، تقریباً یکی از مهمترین اهداف تحقیقات حسابداری مالی است. هدف اولیه حسابداری مالی، فراهم کردن اطلاعاتی است که برای سرمایه‌گذاران مفید باشد و حسابداری تعهدی، بوجود آمده تا روش پذیرفته شده دستیابی به این هدف باشد.

۲-۲- اهمیت سود در تئوری حسابداری

محصول نهایی فرآیند حسابداری مالی، ارائه اطلاعات مالی به استفاده‌کنندگان مختلف، اعم از استفاده‌کنندگان داخلی و استفاده‌کنندگان خارج از واحد تجاری، در قالب گزارشگری مالی است. آن گروه از گزارش‌های حسابداری که با هدف تأمین نیازهای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان خارج از واحد تجاری تهیه و ارائه می‌شود، در حیطه گزارشگری مالی قرار می‌گیرد. صورت‌های مالی، بخش اصلی فرایند گزارشگری مالی را تشکیل می‌دهد. در مبانی نظری کشورهای مختلف، اهدافی برای این گزارشگری، در نظر گرفته شده است. مفاهیم نظری گزارشگری مالی ایران، هدف صورت‌های مالی را چنین بیان می‌کند [۱۸].